

Aan de leden van de Vaste commissie van Veiligheid en Justitie
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Datum	Bijlage(n)
15 juni 2018	
Contactpersoon	Doorkiesnummer
O. Koning	06-290 200 35
Onderwerp	Ons kenmerk
AO 21 juni a.s. inzake TBS	214523/2018

Beste leden van de Vaste commissie voor Veiligheid en Justitie,

Op 21 juni vergadert uw commissie in het kader van het algemeen overleg TBS. GGZ Nederland en VGN willen u graag in voorbereiding op deze vergadering meenemen in de stand van zaken in de forensische zorg.

In het AO bespreekt u het onderzoek 'Forensische Zorgen' van AEF, dat vorig jaar door toenmalig staatssecretaris Dijkhoff is toegezegd aan de Kamer. Dit onderzoek, waarvoor meer dan 800 medewerkers in de sector zijn betrokken, schetst een duidelijk beeld van de penibele situatie in de sector. Door een combinatie van krappe financiële kaders, hoge administratieve lasten, verdichting van de patiëntenpopulatie en personeelstekorten is de werkdruk in de sector te hoog opgelopen. De maximale belastbaarheid van de sector is overschreden. Doorgaan op deze voet betekent een toename van het aantal incidenten in de sector. Dat kunnen we niet accepteren. We vragen uw Kamer om aandacht hiervoor.

Geef veiligheid personeel prioriteit

Deze conclusies komen niet als een verrassing. Vorig jaar stuurden wij uw Kamer een brandbrief met daarin dezelfde problemen. Het rapport van AEF bevestigt onze gedachten hierover. Helaas moeten we constateren dat we nog geen overeenstemming hebben bereikt met het ministerie over de maatregelen die nodig zijn om op korte termijn tot een verbetering van de situatie te komen. De veiligheid van medewerkers en kwaliteit van zorg voor patiënten staan, een jaar na het luiden van de noodklok, onverminderd onder druk. Deze situatie kan in onze ogen niet blijven voortbestaan. Forensische zorgaanbieders willen bijdragen aan een veilige, inclusieve samenleving en patiënten optimaal behandelen om zo recidive te voorkomen. Ons personeel moet echter wel de ruimte krijgen om dit op een kwalitatief goed en veilige wijze te kunnen doen. Op korte termijn zijn investeringen nodig om die ruimte –weer- te creëren.

Met de juiste inspanningen kunnen de kwaliteit en veiligheid in de sector worden hersteld. Op dit moment zijn we nog met het ministerie van Justitie en Veiligheid in gesprek over de inzet die nodig is. Wij hopen dat deze gesprekken in de komende dagen nog tot een positief resultaat leiden. Vanwege de hoge prioriteit die dit onderwerp op de werkvloer heeft vinden we het belangrijk u vooruitlopend op deze gesprekken mee te nemen in hetgeen speelt. Zoals ook genoemd in het rapport van AEF zijn er substantiële investeringen in de veiligheid van personeel en kwaliteit van forensische zorg nodig om de problematiek te verlichten. De problematiek is zo groot dat hier nu concreet actie op moet komen en dit niet op de lange termijn kan worden geschoven. Hier hebben we uw steun bij nodig.

We hopen dat uw Kamer het ministerie van Justitie en Veiligheid kan aanspreken op haar rol als stelseigenaar en inkoper van forensische zorg om de geconstateerde problemen op te pakken.

Veiligheid in klinieken ondermaats

Het rapport van AEF staat niet op zich. Eerder dit jaar concludeerde de RSJ al dat Forensisch Psychiatrische Afdelingen en Klinieken onvoldoende zijn toegerust op de veranderende zorgvraag. In diverse incidentenrapportages ziet de Inspectie voor Veiligheid en Justitie de gevolgen van de arbeidsmarktcrachte en tekortschietende wet- en regelgeving. Ook in het komende AO worden hier enkele voorbeelden van besproken. Kortom, er zijn alle signalen dat de veiligheid van personeel en patiënten concreet gevaar loopt.

Dit zijn sectorbrede problemen, die verder gaan dan individuele incidentrapportages met verbeterplannen voor één zorgaanbieder. Om de veiligheid opnieuw te borgen is een sectoroverstijgende agenda nodig, waarin deze weerbarstige problematiek op meerdere fronten wordt aangepakt. In totaal denken we dat voor het terugbrengen van de balans in de sector minimaal een bedrag van 20 miljoen euro nodig is. Hieronder vindt u waarvoor dit geld noodzakelijk is.

Nieuwe balans in financiering

De oplossing ligt deels in een betere financiering. Voor forensisch psychiatrische afdelingen en klinieken knellen de betaalde tarieven doordat de inkoper van forensische zorg lagere tarieven toepast dan die door de NZa zijn vastgesteld. Deze verlaging betekent in praktijk dat er door zorgaanbieders onacceptabel moet worden gedrukt op de zorg en veiligheid die zij eigenlijk willen leveren. Dit uit zich op de werkvloer in te weinig tijd voor het personeel dat er is om de problematiek van de patiënten aan te kunnen, met een hele hoge werkdruk als gevolg. Uiteindelijk leidt dit tot minder behandelmogelijkheden en meer wachtlijsten. In de tbs zijn hierom de tariefafslagen eerder al weggenomen en spelen deze problemen minder.

Om hier wat aan te veranderen is blijvend meer financiering nodig. Binnen de bestaande budgetten is de rek er uit. De tarieven van overige forensische zorg schieten op dit moment met zo'n 8 procent tekort. Het blijvend wegnemen van alle afslagen die op dit moment gelden, is de eerste stap om de rust en veiligheid in klinieken terug te laten keren. Dit geld kan worden gebruikt om extra personeel in te zetten en bestaand personeel meer ruimte te geven om hun werk te doen, door hen simpelweg meer roosterruimte te geven. Extra financiële middelen zijn daarmee de enige manier om op korte termijn de werkdruk te verminderen.

We vragen de minister voor Rechtsbescherming het budget voor forensische zorg structureel toereikend te maken, zodat ook in de overige forensische zorg de door de NZa bepaalde tarieven worden betaald.

Arbeidsmarktagenda nodig

Naast het wegnemen van de tariefafslagen zijn extra investeringen nodig om de sector weer op orde te krijgen. De krappe arbeidsmarkt zorgt voor grote personeelsproblemen in alle forensische klinieken. Het negatieve imago van de sector schrikt nieuw personeel af ten opzichte van andere sectoren. Tegelijkertijd vertrekt er veel zittend personeel vanwege de zware wissel die de hoge werkdruk op hen leggen. Dit terwijl zorgaanbieders vanwege de hoge complexiteit van de doelgroep juist behoefte hebben aan meer en taakvolwassen personeel.

Hiervoor is een meerjarige arbeidsmarktagenda nodig, die op meerdere sporen voor oplossingen moet zorgen. Enerzijds moeten zorgaanbieders de ruimte krijgen de arbeidsmarkt te vergroten door de inzet van ander –lager opgeleid- personeel. Daarnaast moeten de instroom van nieuw personeel worden vergroot. Tot slot moet er alles aan gedaan worden om bestaand personeel binnen te houden: door te investeren in de veiligheid, in salarissen, in het interne klimaat binnen klinieken en in opleidingsmogelijkheden moet de sector weer een goede werkplek worden.

Concreet zien we daarvoor drie maatregelen:

- 1) Allereerst het toekennen van ruimte in regelgeving voor aanbieders om met andere beroepenmixen te gaan werken.
- 2) Daarnaast willen we graag een campagne voeren die het imago van de sector moet verbeteren bij potentieel personeel.
- 3) Tot slot willen we graag een opleidingsfonds in het leven roepen waarmee instellingen nieuw en bestaand personeel opleidingstrajecten te kunnen bieden.

Voor al deze punten is extra financiering vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid nodig. We willen daarbij nogmaals benadrukken dat de meeste van deze maatregelen pas op de (middel)lange termijn tot oplossingen leiden. Op korte termijn is dan ook een financiële prikkel nodig die instellingen de ruimte kan geven hun personeel meer te bieden in termen van salaris en opleidingsmogelijkheden.

We vragen de minister voor Rechtsbescherming in samenwerking met de sector een arbeidsmarktagenda te starten en hierover te rapporteren aan de Kamer. In deze agenda moet in ieder geval ruimte zijn voor de volgende elementen: meer experimenteeruimte voor aanbieders, een arbeidsmarktcampagne en opleidingsmogelijkheden voor bestaand personeel. Voor al deze punten zijn extra financiële middelen nodig.

Aanpak administratieve regeldruk

Een ander belangrijk probleem is dat personeel in de forensische zorg een fors deel van haar tijd moet besteden aan administratieve taken, tijd die zij dus niet kan besteden aan de patiëntenzorg. Veel meer dan in andere sectoren zijn incidenten in de Forensische sector (en dan vooral in TBS) politiek gevoelig. Het resulteert bij incidenten in een risico-regelreflex: om nieuwe incidenten te voorkomen worden er meer regels en controles ingevoerd. Dit zorgt voor verkramping bij aanbieders en een grotere verantwoordingsdruk bij professionals. We zijn juist gebaat bij rust en vertrouwen vanuit het departement om dit moeilijke werk veilig en kwalitatief goed te kunnen doen.

Het onderzoek van AEF laat zien dat een psychiater in de FZ maar liefst 45 procent van zijn/haar werkweek kwijt is aan administratieve lasten. Voor verplegend personeel ligt dit percentage zelfs nog hoger. Dit moet en kan anders.

Met het vertrouwen in kwaliteit van professionals als uitgangspunt kan volgens zorgaanbieders een vermindering van de huidige administratieve last met minimaal 25 procent worden bereikt.

Hiervoor zijn we eerder de campagne Minder regelgekte, Meer zorg gestart; waarin we de regeldruk in de ggz en forensische zorg willen verminderen. Ook binnen de forensische zorg zijn inmiddels schrapessies geweest met zorgaanbieders om te kijken waar regeldruk verminderd kan worden. Dit wierp direct vruchten af, tegelijkertijd werd ook duidelijk dat het verminderen van de administratieve lasten een weerbarstig probleem is, wat niet op korte termijn geklaard is. Om blijvend minder administratie te bewerkstelligen is het nodig kritisch te kijken naar wet- en regelgeving. Ook de hoeveelheid en aard van informatievragen vanuit Inspecties, financier en ministerie moet hierbij worden bekeken. De minister dient hier zijn verantwoordelijkheid te nemen. Vertrouwen is daarbij wat ons betreft het uitgangspunt.

Een vermindering van regeldruk vraagt om inspanningen van de stelseigenaar en kan niet alleen worden belegd bij zorgaanbieders. We zien daarin graag een concrete belofte van alle partijen om de administratieve last in 2020 met 25 procent terug te brengen. Zo'n belofte geeft de sector het vertrouwen dat er op de langere termijn verbetering komt. Zonder een concrete doelstelling zijn we bang dat toezeggingen bij mooie woorden blijven en er geen effect wordt bereikt.

We vragen de minister van Rechtsbescherming de doelstelling om de administratieve lasten in 2020 met 25% te hebben beperkt te bekrachtigen en hierover te rapporteren aan de Tweede Kamer. Het onderzoek van AEF kan daarbij voor de forensische zorg fungeren als nulmeting.

Forensische huisregels

Ook vragen we uw aandacht voor een tekortkoming in de huidige wet Bopz (de wet waaraan veel patiënten in forensische klinieken hun rechtspositie ontlenen). Op dit moment is het binnen deze wet niet mogelijk aparte forensische huisregels te voeren. Forensische klinieken hebben in het verleden aangegeven deze mogelijkheid graag te krijgen, om zo beter te kunnen controleren op de aanwezigheid van drugs en wapens in klinieken. Ook de Inspectie en de RSJ constateren dat dit nodig is.

Ondanks een eerdere toezegging vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid is het voeren van forensische huisregels nog altijd niet mogelijk. We vragen hier uw aandacht voor, omdat deze maatregel direct van invloed kan zijn op de veiligheid op behandelafdelingen.

We vragen de minister voor Rechtsbescherming het besluit bij de wet Bopz alsnog voor het einde van het jaar aan te passen zodat het voeren van forensische huisregels mogelijk wordt.

Tot slot

Ons personeel verdient het om in veiligheid haar werk uit te voeren. Behandelaren en verpleegkundigen willen patiënten behandelen en zo recidive verminderen, maar krijgen hiervoor momenteel niet de vereiste ruimte. De recente rapporten over de veiligheid in de forensische klinieken laten dit opnieuw glashelder zien.

Het is tijd de negatieve spiraal van incidenten, vertrekkend personeel, extra regelgeving en nieuwe incidenten te stoppen en weer werk te maken van goede, veilige, zorg. De aanbevelingen uit de rapporten van de RSJ en AEF bieden daarvoor meer dan voldoende aanknopingspunten. Het is aan het ministerie van Justitie en Veiligheid om ons personeel uit de brand te helpen met concrete investeringen.

In onze ogen zou dit goed vorm kunnen krijgen binnen een meerjarenagenda zoals wij die ook in 2013 met het ministerie hebben afgesloten. Dit was ook onze insteek in gesprekken die we hierover met het ministerie gevoerd hebben. Wij vinden het noodzakelijk dat er eerst duidelijke financiële toezeggingen worden gedaan om kwaliteit en veiligheid in de sector op korte termijn te borgen. Pas daarna zien wij een basis om te kunnen werken aan een nieuwe meerjarenagenda.

GGZ Nederland en VGN vertrouwen erop dat uw Kamer ons steunt in onze oproep aan de minister van Rechtsbescherming om deze handschoen op te pakken en de kwaliteit en veiligheid in de sector te verbeteren. Tot slot nodigen we u graag uit om op werkbezoek te komen bij een van onze leden zodat u daar uit eerste hand kunt horen wat hiervoor noodzakelijk is.

Met vriendelijke groet,

mevrouw drs. V.J.W.C. Esman-Peeters
directeur GGZ Nederland

drs. F.T.B. Bluminck
directeur VGN